

peres, si tamen pauperes, in sancto quid facit aurum? Et quidem alia causa est Episcoporum, alia Monachorum. Scimus namque, quod illi sapientibus & insipientibus debitores cum sint, carnalis populi devotionem, quia spiritualibus non possunt, corporalibus excitant ornamentis. Nos vero qui jam de populo exivimus, qui mundi quæque pretiosa ac speciosa pro Christo reliquimus, qui omnia pulchre lucentia, canore mulcentia, suaveolentia dulces sapientia, tactu placentia; cuncta denique oblectamenta corporea arbitratu sumus ut æreora, ut Christum lucrificamus: quorum, quæso, in his devotionem excitare extendimus? Quem, inquam, ex his fructum requirimus? Istorum admirationem, an simplicium oblectationem? An quoniam commixti sumus inter Gentes, forè didicimus opera eorum, & servimus adhuc sculpsibus eorum?

XXXIII. Edictum Principum nostrorum clausulam hanc finale subjicit: "Et si casus occurrat hic non decessus, recurretur ad Principem, aut ejus Concilium, ut amicablem, aut alioquin summarie & sine strepitu transigatur."

Quamvis Canones passim Episcopis injungant curam reparandarum Ecclesiarum, illisque specialiter mandent ut Parochiales Ecclesias, etiam si Juris Patronatus sint, colapsas instaurari procurent, nihilominus ex consuetudine generali passim ferè obtinente etiam coram laico judice; hoc est in his Belgii regionibus in auditorio Principis, seu Provincialibus ejus Conci-

liis agi potest, ait Wamelius *Consilio Canonico* § 12. num. 2.

Et in Gallia frequenter judicatum refert ex Auferio Peckius c. 28. per plura Arresta, quod Parlamentum Regium de Ecclesiarum reparationibus cognoscere possit; pronuntiantque contra Episcopos jurisdictionem Parliamentorum in hac materia declinare volentes. Et plurimæ extant in Concilio Brabantie (ait) adversus diversos Prælatos super eadem reparatione, ad instantiam incolarum loci, in quo ea Ecclesia sita est, pronuntiatæ, quod notorium est, soletque ea coactio de reparandis Ecclesiis per Commissarios Regios fieri, solâ expensâ sine alio salario contentos.

Quinimo cum hic de publicatione Concilii Tridentini ageretur, nonnulli à Ministris Regiis monuerunt ad citatum caput 7, totam hanc auctoritatem de Ecclesiis restituis ab antiquo ad Curiam Provinciale pertinet, tenuisse.

Et notoria ac quotidiana praxis habet, quod passim in hisce ac vicinis provinciis quæstiones refectionum Ecclesiarum spectantes in Conciliis Regiis Provincialibus tractentur.

Cum enim ejusmodi cognitio tantum respiciat proventus, & fructus bonorum Ecclesiæ, qui proveniunt ex temporalibus, super quibus Rex potest facere ordinationes, quæ in suo foro servantur, caret fundamento, eam Regi negare velle, ut ex Chassanæo notat Peckius cap. 28. num. 4.

TITULUS XVII

De Celebratione Festorum.

CAPUT I.

De Institutione, & varia Specie Festorum.

- Celebratio Festorum ex traditione Apostolica.
- Tempore Augustini Festum Natalis Domini celebratum; non tamen numeratum inter Festa ex traditione Apostolica descendenti.
- Festa Martyrum primis seculis quomodo celebrata?
- Præsertim celebratum Festum S. Joannis Baptiste quam singulorum Apostolorum? & quare?
- Festum Annuntiationis Divæ Virginis seculo 7. erat receptum.
- Hoc Festum non semper eodem die celebratur; quod corrigi Synodus Toletana X.
- Unde mobilitas illius Festi provenerit.
- Festum hoc æquale cum Festo Nativitatis Dominice veneratione celebratum.
- Festum hoc propriè erat Festum Incarnationis Verbi; & tamen dicebatur Festum Matris Dei.
- Potest & Festum Natalis Domini dici Festum Divæ Virginis.
- Seculo 7. non videtur, saltem in Hispania, aliud Festum Divæ Virginis notum fuisse.
- De Festo Assumptionis hæsitavit Carolus Magnus.
- Sub initium seculi 9. resolutum Festum hoc esse celebrandum; & quid de eo scripserit Usuardus?
- Festum Annuntiationis in Gallia seculo 9. nondum videtur fuisse notum.
- Festum Nativitatis, non autem Conceptionis tempore S. Bernardi erat receptum.
- Quomodo plura Festa sensim invaluerint,

- Præcipua auctoritas instituendi dies festos & penes Episcopos.
- Merito in hac institutione audiendus est populus & quare?
- Interdum Senatus Regius se opponit introductioni aut abrogationi Festorum.
- Nimia Festorum multiplicatio habet sua incommoda.
- Querela Synodi Trevirensis de hac nimia multiplicatione.
- De eadem conquestus Urbanus VIII. & quæ rationes querelarum?
- Synodus Trevirensis voluit aliqua Festa esse dimittenda.
- Similia Festa jam pridem nota fuerunt apud Græcos.
- Hæc Festa in plerisque Diocæsibus transferuntur in Festa devotionis.
- In Festis minoribus quadam permittuntur, quæ non in majoribus.
- Episcoporum est ordinare quæ ratione sint instituenda.
- Nonnulla Festa à solo Clero celebranda.

Inter ea quæ ex Apostolica traditione creduntur in Ecclesia observari, certorum dierum festorum celebrationem refert S. Augustinus episc. § 4. ad Januariam, dicens. Illa autem quæ non scripta, sed tradita custodimus, quæ quidem toto terrarum orbe servantur, datur intelligi vel ab ipsiis Apostolis, vel plenariis Conciliis, quorum est in Ecclesia saluberrima auctoritas, commendata atque statuta retineri, sicuti quod Domini Passio & Resurrexio & ascensio in cælum, & Adventus de cælo Spiritus

Sancti, anniversaria solemnitate celebrantur, etiam quod aliud tale occurrerit, quod servetur ab universa, quæcumque se diffundit, Ecclesia. Apud Gratianum *Dist. 12. Can. 11.*

II. Nec tantum hæc festa tempore Sancti Augustini celebrata fuisse ex ipso Augustino constat: nam episc. solâ sequenti eidem Januariæ quærenti, cur anniversarius dies celebrandæ Dominicæ passionis, non ad eundem redeat anni diem; sicut die quæ creditur natus, respondit: "Hic primùm oportet noveris diem Natalem Domini non in sacramento celebrari, sed tantum in memoriam revocari quod natus sit, ac per hoc nihil opus erat, nisi revolutum anni diem, quo ipsa res acta est, festâ devotione signari. Sacramentum est autem in aliqua celebratione, cum rei gesta commemoratio ita fit, ut aliquid etiam significari intelligatur, quod factum est accipiendum est."

Hic clarè supponit Augustinus, diem Natalis Domini celebratum fuisse: quod & aliis pluribus locis significat. Sed ideo forsitan inter festa ex traditione Apostolica descendenti non retulit, quia non probe ut de aliis constabat, hujus festi institutionem ab Apostolis descendere; neque tam universaliter per totam Ecclesiam hoc festum celebrabatur: cum constet in aliquibus, saltem Orientis Ecclesiis Festum Nativitatis Dominicæ distinctum non fuisse à festo Epiphaniæ, ut testatur S. Chrysostomus Homilia 36, dicens: "Prima festivitas apud nos sunt Epiphania. Quæ porro festi est occasio? Quoniam Deus in terris visus est, & cum hominibus conversatus est."

III. Dies quoque Martyrum etiam ante tempora S. Augustini celebratos fuisse testis est Eusebius de Vita Constantini lib. 4. cap. 23. "Missâ quoque lex est [ait] ad Præfides Provinciarum, ut diem Dominicum etiam ipsi venerarentur. Idem festos Martyrum dies iulii Principis observabant, & Ecclesiarum festivitatum tempora debito honore prosequerentur."

Non meminit autem Festorum Martyrum S. Augustinus enumerans Festa ex traditione Apostolica dimanantia: quia Festa Martyrum non nisi in locis Martyrii eorum celebrari consueverant, vel in Ecclesiis eorum nomini specialiter dedicatis, quemadmodum monet Ludovicus Thomassinus tractatu De Celebratione Festorum lib. 1. cap. 4. ibidem examinans, quæ Festa seculo quinto tum in Occidentalibus, tum Orientalibus Ecclesiis celebrarentur.

IV. Deinde cap. 5. examinat quæ Festa celebrata fuerint ab anno 500. usque ad annum 800. notatque, sub initium seculi sexti in Concilio Agathensi inter Festa solenniora referri Festum S. Joannis Baptiste: illudque esse vetustissimè observatum lib. 2. cap. 22. num. 6. quasi fundatum super ipso textu Evangelico, quemadmodum refert S. Bernardus episc. 174. "Merito Ecclesia, quæ cæterorum non natiuitatem, sed mortem Sanctorum iudicat & prædicat pretiosam; singulari quadam exceptione, festis præfert gaudis, veneraturque ipsius Natiuitatem, de quo nuntiante Angelo singulariter legit, & multi in natiuitate ejus gaudebunt."

Seriùs instituta fuisse Festa singulorum Apostolorum; sed primitus uno communi Festo, omnium memoriam celebratam fuisse ostendit citato cap. 5.

V. Quando celebrari cæperim specialia Festa sub nomine Dei Genetricis sat obscurem est. Hoc factum constat, seculo septimo usitatum & in multis Ecclesiis stabilitum fuisse Festum Annuntiationis, quemadmodum fidem faciunt Synodus Trullana Can. 5. & Concilium Toletanum X. Can. 1. qui posterior Canon plura notanda docet.

VI. Primò docemur, quod hoc Festum jam tum in pluribus Ecclesiis celebraretur; & incongruum visum fuerit Patribus, quod hoc Festum non semper eodem

tempore celebrari posset; sed uno anno citius, altero ferius; quam variationem tollendam præcipiunt; ac unâ originem illius variationis indicant verba Canonis sunt: "Invenietur enim in multis Hispaniæ partibus hujus Sanctæ Virginis Festum non uno die per omnes annorum circulos agi. Quotiam transducti homines diversitate temporum dum varietatem sequuntur; unitatem celebritatis non habere probantur. Quæ de re, quoniam die qua invenitur Angelus. Virgini Verbi Conceptum & nuntiâsse verbis, & indidisse miraculis, eadem Festivitas non potest celebrari condignè, cum interdum quadragessimæ dies, vel Paschale Festum videtur incumbere, in quibus nihil de Sanctorum solemnitatibus, sicut ex antiquitate regulari cautum est, convenit celebrari; cum etiam & ipsam incarnationem verbi non conveniat tunc celebritatibus prædicari, quando constat id ipsum Verbum post mortem carnis gloriâ resurrectionis attolli, ideo speciali constitutione sancitur, ut ante octavam diem, quo natus est Dominus, Genetricis quoque ejus dies habeatur celebratus & præclarus."

VII. Mobilitas igitur hujus festi, quemadmodum & hodie adhuc contingit, proveniebat ex eo, quod dies 25. Martii, cui hoc festum erat affixum, sæpius in Quadragesimæ, aut Paschales dies incidere; in quibus (inquit Concilium) nihil de sanctorum solemnitatibus, sicut ex antiquitate regulari cautum est, convenit celebrari.

VIII. Docemur insuper ex hoc Canone, Patres existimâsse, festum Annuntiationis non minore festivitate, quam festum Nativitatis Dominicæ esse celebrandum: "Ex pari enim honore constat, ut sicut natiuitatem Filii sequentium dierum insequitur dignitas, ita Festivitas Matris tot dierum sequatur facta solemnitas. Rationem subjungunt: "Nam quod festum est Matris, nisi incarnationis verbi? Cujus utique ita debet esse solennitas, sicut est & ejusdem natiuitas Verbi."

IX. Hic docemur, quod hoc festum propriè esset festum Incarnationis Domine; atque propterea merito crediderunt Patres, eadem solemnitate celebrandum, quâ ipsius Verbi Natiuitas.

Ad hæc docemur, quod festum Incarnationis Dominicæ live Filii habuerim & reputaverim festum Matris; quia revera dum filii Incarnatio recolitur, etiam ipsius Matris dignitas, in cujus utero Verbum incarnari dignatum est, recolitur.

X. Si ergo multis seculis festum Incarnationis Verbi reputatum sit pro festo Matris; quidni & Natiuitatis solemnitas, pro solemnitate Matris reputari potuit? Uti rectè refert Thomassinus lib. 1. capit. 5. numer. 7. monetque, eam forsitan fuisse rationem cur antiquitus festa Divæ Virginis non reperiantur instituta, quod crederent Patres, solemnitates Filii esse quodammodo solemnitates Matris: cum vix Homo Deus honorari queat, nisi unâ per correlationem colatur Hominis-Dei Mater.

XI. Hoc insuper notat Thomassinus, quod hoc festum hic simpliciter dicatur, Sanctæ Virginis Festum, Festivitas gloriosa Matris; atque hinc verisimile fiat, quod saltem in Hispania aliud Festum Divæ Virginis nondum celebraretur. Si enim inter festa tunc numeratum fuisset festum Assumptionis aut Natiuitatis ejus, verisimile non est, quod festum Annuntiationis, seu Incarnationis Domine simpliciter, & sine aliquo addito vocatum fuisset Sanctæ Virginis festum.

XII. Quo ad alia specialia Divæ Virginis festa, constat, ea non eodem tempore, nec ubique simul instituta esse; sed alia ferius, alia citius; alia in una, alia in alia Ecclesia primitus fuisse celebrata; & sensim ad alias Ecclesias propagata.

De festo Assumptionis omnium festorum Divæ Virginis